

**HOTUBA YA MHESHIMIWA KASSIM MAJALIWA MAJALIWA
(MB.), WAZIRI MKUU WA JAMHURI YA MUUNGANO WA
TANZANIA KATIKA UZINDUZI WA MPANGO WA NCHI WA
WATERAID (2023 – 2028) NA SHEREHE ZA MAADHIMISHO YA
MIAKA 40 YA WATERAID NCHINI TANZANIA
UKUMBI WA HOTELI YA SERENA- DAR ES SALAAM
TAREHE 13 JUNI 2023**

SALAMU

- ***Mheshimiwa MaryPrisca Mahundi (Mb.), Naibu Waziri wa Maji;***
- ***Mheshimiwa Shaibu Hassan Kaduara (Mb.), Waziri wa Maji, Nishati na Madini wa SMZ;***
- ***Mheshimiwa Edward Mpogolo Mkuu wa Wilaya ya Ilala, Mwakilishi wa Mkuu wa Mkoa wa Dar es Salaam;***
- ***Ndugu Anna Tenga Mzinga, Mkurugenzi Mkaazi wa Shirika la WaterAid Tanzania;***
- ***Ndugu Jane Sembuche – Mkurugenzi Mkaazi WaterAid Uganda;***

- **Ndugu Yaekob Metena, Mkurugenzi Mkaazi Shirika la waterAid Ethiopia;**
- **Mhandisi Nadhifa Kemkimba, Katibu Mkuu Wizara ya Maji;**
- **Mheshimiwa Juma Gadafi Simba, MNEC – CCM;**
- **Komredi Juma Adam Ngalawa, Katibu wa CCM Mkoa wa Dar es salaam;**
- **Mheshimiwa Jackson Kiswaga(Mb.), Katibu wa Kamati ya kudumu ya Bunge ya Maji na Mazingira;**
- **Dkt. Faustine Ndugulile (Mb.) Makamu Mwenyekiti wa Kamati ya kudumu ya Bunge ya Afya na UKIMWI;**
- **Mheshimiwa Neema Rugangira, Mbunge;**
- **Waheshimiwa Wabunge wote mliopo hapa;**
- **Mhandisi Mbogo Mfutakamba, Katibu Mkuu Mstaafu na Mwenyekiti wa Bodi ya Maji;**
- **Viongozi na Watendaji Wakuu wa Serikali kutoka Wizara za Maji na Afya pamoja na wale wa SMZ;**

- *Wakurugenzi wa Shirika la WaterAid kanda ya Afrika Mashariki walioko hapa;*
- *Wadau wa Maendeleo Mliopo Hapa;*
- *Viongozi wa Asasi za Kiraia zinazojishughulisha na maji;*
- *Viongozi wa Madhehebu ya Dini;*
- *Kamati za Ulinzi na Usalama;*
- *Makamanda wa Brass Band;*
- *Wageni waalikwa;*
- *Wanahabari;*

Assalam Alaykum!

Bwana Asifiwe!

Tumsifu Yesu Kristu!

Jamhuri ya Muungano wa Tanzania!

SHUKRANI

Kama walivyontangulia viongozi wa dini nitumie fursa hii kumshukuru Mwenyezi Mungu mwingi wa rehema kwa kutujalia afya njema na kutuwezesha kukutana mahali hapa katika siku hii muhimu ya maadhimisho ya miaka 40 ya WaterAid nchini Tanzania yanayoenda sambamba na uzinduzi **wa Mpango Wa Nchi Wa Wateraid wa mwaka (2023 – 2028)** ambao nitauzindua hapo baadaye.

Pili, ninapenda niwawashukuru na kuwapongeza wenyiji wetu mkiongozwa na Mheshimiwa Jumaa Aweso (Mb), Waziri wa Maji kwa maandalizi mazuri ambayo yamekuwa chachu ya kufana kwa siku hii inayowaleta Wadau wa Maendeleo na Serikali kwa pamoja katika kufikia malengo na vipaumbele vyta Kitaifa. Ninatambua Wizara ya Maji imeshiriki kikamilifu katika kuwaratibu na kuwaleta pamoja wadau wa ndani na nje ya Sekta ya Maji. Hongereni sana!

Tatu, ninawashukuru na kuwapongeza sana Shirika la WaterAid Tanzania pamoja na wadau wote ambao mmekuwa mkishiriki

kuchangia juhudi za Serikali, hususani Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji, ambayo ipo katika Awamu ya Tatu sasa.

Kipekee, ninampongeza Dada Anna Tenga Mzinga, Mkurugenzi Mkaazi wa Shirika la WaterAid Tanzania kwa ushirikiano wake na jitihada zote anazozifanya kwa mustakabali wa wananchi wa Tanzania. Niwahakikishie kuwa Serikali inatambua na kuthamini sana mchango wa wadau wote wa Maendeleo katika kuunga mkono jitihada za Taifa letu katika kuchochea maendeleo na ustawi wa Watanzania.

Nne, niwashukuru sana wenyeji wetu wa Dar es salaam wakiongozwa na Mheshimiwa Albert Chalamila Mkuu wa Mkoa wa Dar es Salaam, pamoja na wananchi wote wa Mkoa wa Dar es Salaam kwa ushiriki wenu. Kitendo hicho ni kielelezo kuwa mnathamini jitihada mbalimbali zinazofanywa na Serikali katika kuhakikisha upatikanaji wa huduma za maji safi hapa nchini.

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana sote tunafahamu Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan Rais wa Jamhuri ya

Muungano wa Tanzania ndiye alipaswa kuwa mgeni rasmi katika maadhimisho haya ya miaka 40 ya WaterAid nchini Tanzania pamoja na uzinduzi wa Mpango Wa Nchi Wa Wateraid wa mwaka (2023 – 2028. Hata hivyo, kutokana na majukumu yake kuwa mengi katika safari yake huko Mwanza, imempendeza nimwakilishe katika maadhimisho haya. Aidha, amenituma nifikishe salamu nyingi za pongezi kwa Washiriki, wadau na Shirika la Wateraid kwa mafanikio makubwa katika kipindi chote cha miaka 40 tangu kuanzishwa kwake pia anawapongeza sana kwa Mpango wa Nchi wa WaterAid wa miaka mitano ambao nitauzindua baadaye leo.

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, leo pia nimekuja na salamu kwa Dkt. Philip Idsor Mpango, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania naye anawasalimu na kuwapongeza sana kwa maadhimisho ya siku hii ya leo. Aidha, amenituma nifikishe salamu nyingi za heri na pongezi nyingi sana kwa Shirika la WaterAid Tanzania na Wadau wa Maendeleo kwa kuendelea kuchangia juhudi za Serikali.

UZINDUZI WA MPANGO WA NCHI WA WATERAID (2023 – 2028) NA MAADHIMISHO YA MIAKA 40 YA WATERAID NCHINI

Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, nimeelezwa kuwa Mpango wa Nchi wa WaterAid (2023-2028) umejikita kwenye madhumuni makuu mawili yafuatayo;

Moja: Kufikia huduma endelevu, jumuishi na salama ya maji, usafi wa mazingira na usafi binafsi kwa wote katika maeneo yaliyolengwa kijiografia kwa ajili ya kuleta mabadiliko makubwa.

Mbili: Kuweka kipaumbele cha maji, usafi wa mazingira na usafi binafsi katika Sekta ya Afya ili kuboresha afya ya umma.

Huduma Endelevu, Jumuishi na Salama ya Maji, Usafi wa Mazingira na Usafi Binafsi kwa Wote katika Sekta ya Maji

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, malengo ya kitaifa na kimataifa yana dhamira ya dhati ya kufikia huduma ya maji salama na usafi wa mazingira kwa wananchi wa Tanzania. Tanzania, kama nchi nyingine nyingi duniani, bado inakabiliwa na changamoto ya kutoa huduma hizi kikamilifu kwa watu wote, na hivyo kufanya tupange na kutekeleza programu na miradi ya maji kwa ajili ya kutatua changamoto hizo. Programu na Miradi iliyobuniwa imekuwa ikizingatia malengo ya kimataifa na malengo ya kitaifa ikiwemo maelekezo ya llani ya Uchaguzi ya CCM ya Mwaka 2020 – 2025. Vilevile, Dira ya Maendeleo ya Taifa ya 2025 ambayo yanalenga

kuhakikisha wananchi wa Tanzania wanapata huduma ya maji safi na salama kwa kiwango cha zaidi ya wastani wa asilimia 85 vijijini na zaidi ya wastani wa asilimia 95 mijini ifikapo mwaka 2025.

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, kupitia utekelezaji wa programu na miradi mbalimbali, Serikali imepata mafanikio mbalimbali yakiwemo: - kuimarisha usimamizi na uendelezaji wa rasilimali za maji nchini; kuimarisha mfumo wa kitaasisi katika sekta ya maji; kujenga uwezo kwa watumishi; na kuboresha hali ya upatikanaji wa huduma ya maji hadi kufikia asilimia 88 ya wakazi wanaoishi mijini na asilimia 77 ya wananchi wanaoishi vijijini. Hii ni kutokana na utekelezaji wa miradi mikubwa ya maji nchini.

MIRADI MIKUBWA YA MAJI NCHINI

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, katika kuhakikisha wananchi wote wanapata huduma ya majisafi na usafi wa mazingira, na malengo ya kitaifa na kimataifa yanatimizwa, Serikali inatekeleza miradi na program mbalimbali ikiwemo ifuatayo:

MOJA: Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji ya Awamu ya
Tatu inayotekelwa kuanzia Julai 2022 hadi Juni 2026
inayogharimu jumla ya **Dola za Kimarekani bilioni 6.46**;

- MBILI:** Mradi wa maji katika miji 28 ya Tanzania Bara na Zanzibar kwa gharama ya **dola za Marekani milioni 500** utakaohudumia watu wapatao milioni 6;
- TATU:** Mradi wa Same-Mwanga-Korogwe katika awamu mbili ambapo awamu ya kwanza gharama yake ni **dola za Marekani milioni 146**. Mradi huo utakapokamilika unatarajiwa kuhudumia wananchi wapatao 438,000. Katika awamu ya kwanza utatekelezwa Mwanga na Same na utatekelezwa Korogwe katika awamu ya pili.
- NNE:** Mradi wa ujenzi na uboreshaji wa miundombinu ya majisafi na usafi wa mazingira katika Jiji la Arusha na baadhi ya maeneo ya Wilaya ya Arumeru kwa gharama ya **dola za Marekani milioni 233**;
- TANO:** Mradi wa Kukabiliana na Mabadiliko ya Tabianchi Mkoani Simiyu (*Simiyu Climate Resilience Project*) katika wilaya tano (5) za Mkoa wa Simiyu ambazo ni Busega, Bariadi, Itilima, Maswa na Meatu kwa gharama ya **shilingi bilioni 440** ambapo watu 495,000 watanufaika;
- SITA:** Mradi wa Maji Kimbiji unaogharimu **shilingi bilioni 28**

ambao utatosheleza mahitaji ya wananchi 250,000 wa maeneo ya Kibada, Vijibweni, Mji Mwema, Mwasonga, Somangira, Kisarawe 2 na vitongoji vyake;

SABA: Utekelezaji wa programu ya Malipo kwa Matokeo (PforR) inayohusu miradi ya maji na usafi wa mazingira vijiji kwa **dola za Marekani milioni 650.**

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, mafanikio haya yamepatikana kutokana na jitihada za makusudi za Rais wetu Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan za “**kumtua mama ndoo kichwani**” kwa kutekeleza kwa vitendo kazi ya kufikisha huduma ya maji na usafi wa mazingira karibu na wananchi na kupunguza adha ya kupoteza muda mwingi kutafuta maji.

UMUHIMU WA KUIMARISHA UPATIKANAJI WA HUDUMA YA MAJI

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, ni sera ya Serikali kupeleka huduma za maji katika sehemu za kutolea huduma mfano shuleni na katika vituo vya kutolea huduma za afya kuitia program mbalimbali za utoaji huduma za maji zinazotekelawa.

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, magonjwa ya kuambukiza yanayosababishwa na ukosefu wa maji safi na salama, usafi duni wa mazingira katika jamii zetu, vituo vya kutolea huduma za afya, shule na maeneo ya umma bado ni tishio kwa afya ya jamii na kusababisha mzigo mkubwa kwa nchi yetu katika kutibu au kukabiliana na magonjwa haya. Ripoti ya Benki ya Dunia ya mwaka 2023 (*Tanzania Economic Update Report 2023*) inaonesha kwamba nchi yetu inapoteza **shilingi trilioni 5.6** kila mwaka kutokana na upatikanaji hafifu wa huduma za maji safi na salama pamoja na usafi wa mazingira. Kiasi hiki cha fedha ni kikubwa sana ambapo ni sawa na asilimia 3.2 ya pato Ghafi la Ndani la Taifa (GDP).

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, Serikali inatambua kuwa, kuendelea kuchukua hatua za kuboresha upatikanaji wa huduma bora za maji, ni jitihada za makusudi katika kupambana na magonjwa yanayotokana na kukosekana kwa maji. Serikali kwa kutambua hayo tumeendelea kutekeleza mikakati mbalimbali ikiwemo ifuatayo:

MOSI: Kupitia Programu ya Lipa kwa matokeo maarufu kama *Sustainable Rural Water Supply and Sanitation (SRWSS)*; Serikali imewezesha uboreshaji wa huduma ya upatikanaji wa maji safi, vyoo bora na sehemu za kunawia mikono

kwenye Vituo vya kutolea huduma za afya vipatavyo 1,904. Lengo ni kufikia angalau vituo 2,636 ifikapo Juni, 2025. Vilevile, huduma hii imesambazwa katika shule za msingi na sekondari hapa nchini.

PILI: Uboreshaji wa huduma za maji na usafi wa mazingira kwa upande wa shule umeendelea kutekelezwa kwa lengo la kujenga mazingira bora ya kujifunzia na kufundishia. Jitihada mbalimbali zinaendelea, ikiwa ni pamoja na mradi wa *Sustainable Rural Water Supply and Sanitation* ambapo jumla ya shule 1,238 zimeboresha huduma za maji na usafi wa mazingira. Aidha, kupitia mradi wa BOOST utafanyika uboreshaji wa miundombinu ya maji na usafi katika Shule za Msingi zipatazo 3,000.

Ni ukweli usiopingika kuwa mazingira bora yana mchango mkubwa sana katika kuongeza ufaulu kwa wanafunzi pamoja na kufanya watoto wawe na afya na wafurahie mazingira ya kujifunzia.

MCHANGO WA WADAU KATIKA SEKTA YA MAJI

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, Serikali ya Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, inatambua mchango wa Shirika la WaterAid katika kutekeleza Programu ya Maendeleo ya Sekta ya Maji katika Awamu zote za utekelezaji wake. Na leo kupitia maadhimisho haya sina budi kuwapongeza sana Shirika la WaterAid Tanzania kwa kutimiza miaka 40. Katika kipindi cha miaka 40 tumeona kazi nzuri mnayofanya pamoja najitihada mbalimbali kwa kushirikiana na Serikali katika kuboresha huduma ya upatikanaji wa maji, usafi wa mazingira na usafi binafsi.

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, kipekee kabisa, ninapenda kutoa shukrani zangu za dhati kwa Wadau wa Maendeleo kwa kuona umuhimu wa kushirikiana na Serikali kutekeleza miradi mbalimbali ya maji Tanzania Bara na Visiwani. Kwa hakika imani yenu kwa Serikali ya Awamu ya Sita chini ya Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan pamoja na Dkt. Hussein Mwinyi Rais wa Zanzibar, imeendelea kusaidia kukamilisha maono yetu kwa nchi yetu. Serikali kwa upande wake itaendelea kushirikiana nanyi, tutazingatia makubaliano, miongozo na taratibu zote ili kuhakikisha kwamba tunatekeleza miradi mingi zaidi mijini na vijijini.

MAENEO YA MSISITIZO

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, nikiwa naelekea kuhitimisha hotuba yangu, ninapenda kusisitiza masuala muhimu yafuatayo: -

MOJA: Wizara ya Maji kwa kushirikiana na wadau wa Sekta ya Maji kamilisheni miradi yote inayoendelea katika Sekta ya Maji kwa ufanisi, kwa wakati na kuzingatia thamani ya fedha inayotolewa na Serikali au Taasisi zisizo za Serikali.

MBILI: Wizara iweke mikakati ya kushirikiana na Ofisi ya Makamu wa Rais Mazingira kutoa elimu kwa umma kuhusu matumizi endelevu na utunzaji wa vyanzo vya maji. Nimeona mfano mzuri kwenye mabanda ya maonesho kuhusu utunzaji wa vyanzo vya maji.

TATU: Viongozi na Watendaji wote imarisheni ushirikiano madhubuti wa kiutendaji baina ya Wizara, RUWASA, Halmashauri, Watendaji Wasio wa Serikali na Sekta Binafsi kama vile WaterAid ili kufanikisha na kuharakisha uwekezaji katika Sekta ya Maji katika maeneo mbalimbali nchini.

- NNE:** Wizara ya Maji shirikianeni na wadau wengine katika kuwezesha Wilaya au Miji kuandaa programu za uwekezaji za sekta ya maji zilizofanyiwa uchambuzi wa kina na zinazojumisha Maji, usafi wa mazingira na usafi binafsi ili kuweka bayana ni wapi rasilimali na juhudi za wadau zinapaswa kuwekezwa.
- TANO:** Wizara ya Maji tengenezeni na kutekeleza mwongozo wa Ubia kati ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi (PPP) ili kuimarisha uwekezaji katika Sekta ya Maji kwa mijini na vijijini. Suala hili lifanyike kwa kushirikiana na wadau wote muhimu kama Zanzibar ilivyoshirikiana na Sekta Binafsi.
- SITA:** Wizara ya Maji pamoja na Wizara ya Afya simamieni na kufuatilia kwa karibu utekelezaji wa Mwongozo wa Kitaifa wa Maji, Usafi wa Mazingira na Usafi Binafsi Katika Vituo vya Kutolea Huduma za Afya. Hakikisheni vituo vyote vya kutolea huduma za afya nchini vimeunganishiwa na mifumo ya maji safi na salama, vina vyoo bora, na vifaa vya kunawia mikono pamoja na vichomea taka.

SABA: Wizara ya Afya kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais TAMISEMI tengeni fedha za kutosha kuwezesha utekelezaji wa Mwongozo wa Mpango Kabambe wa Afya wa Halmashauri (CCHP). Hii itasaidia ili kupatikana kwa huduma muhimu za maji safi na salama, vyoo bora, na vifaa vya kunawia mikono zinatekelezwa kwenye vituo vyote nchini.

NANE: Viongozi na Watendaji katika ngazi zote wekeni mkakati wa kuhakikisha jamii inashiriki kwenye shughuli za usafi wa mazingira kuzunguka maeneo ya kaya, biashara na ofisi ili kuondosha mazalia ya wadudu na wanyama wadhurifu. Kila mwananchi ahusike kikamilifu katika suala la usafi wa kila Jumamosi ya mwisho wa mwezi kama ilivyoelekezwa. Hivi karibuni kumezuka mtindo wa kuchelewa kufungua maeneo ya biashara lakini hakuna usafi unaofanyika. Katika hili niwaelekeze Wakuu wa Mikoa na Wilaya kusimamia kikamilifu utekelezaji wa agizo la usafi.

Niwakumbushe Watanzania wote usafi ni kwa ajili ya kutunza afya zetu sisi wenyewe na ratiba izingatiwe kama ilivyowekwa.

Watendaji wa Serikali za Mitaa na Mabalozi jipangeni na kubainisha maeneo yanayohitaji kufanyiwa usafi ili kwa pamoja tujenge mazingira bora na safi kwa ustawi na afya zetu wenyewe.

TISA: Wizara ya Afya harakisheni utekelezaji wa Mpango wa Mita Tano Usafi wa Wangu. Aidha, kamilisheni maandalizi ya Kampeni Jumuishi ya Afya maarufu kama MTU NI AFYA ili kuendelea kuelimisha na kuhamasisha jamii kuhusu masuala ya Usafi wa mazingira na Usafi binafsi.

MAJIBU YA HOJA ZILIZOWASILISHWA KWENYE MJADALA

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, wakati wa mjadala watoa mada walikumbushia masuala kadhaa pamoja na kutoa ushauri kwa Serikali. Kuhusu hoja ya kuongeza bajeti za Wizara ya Maji, Afya na Elimu Serikali imepokea ushauri huo na itauzingatia katika wasilisho la bajeti ya Serikali. Aidha, kuhusu unafuu katika msamaha wa kodi kwa taulo za kike, suala hili litafikishwa tena Wizara ya Fedha na Mipango ili kuona namna bora ya kuliekeleza pamoja na

ushiriki wa sekta binafsi kufanikisha suala la kutoa bure taulo za kike.

Kuhusu upatikanaji wa huduma za maji hadi vijijini, Serikali itaendelea kufanya kazi na sekta binafsi ili huduma hiyo muhimu iwafikie wananchi. Na katika hili Serikali iko tayari kuendelea kushirikiana na WaterAid.

HITIMISHO

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, mwisho kabisa nitumie fursa hii kuwafahamisha kuwa Ofisi ya Waziri Mkuu imejizatiti kuratibu na kusimamia shughuli za Afya Moja kuanzia ngazi ya Taifa, Mikoa, Wilaya, Kata na Vijiji na moja ya vipaumbele ni kushughulikia usugu wa vimelea vya magonjwa dhidi ya dawa. Kwa msingi huo, Ofisi yangu itashirikiana na Wizara ya Afya kuona namna ya kujumuisha suala hili la maji, vyoo bora, usafi binafsi kwenye utekelezaji wa mpango wa Afya Moja ili kupata matokeo makubwa.

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, nirudie kuwashukuru sana Shirika la WaterAid, viongozi na wadau wote wa sekta ya maji kwa kuendelea kutambua uhitaji wa Watanzania wa huduma za maji na usafi wa mazingira. Kutokana na ukweli huo,

Serikali yetu imeendelea kufanya jitihada mbalimbali ikiwa ni pamoja na kuhakikisha inatekeleza kwa vitendo azma yake ya kumtua mama ndoo kichwani. Aidha, Serikali ya Jamhuri ya muungano wa Tanzania na Serikali ya Mapinduzi Zanzibar zitazidi kutoa ushirikiano kwa lengo la kuleta tija kwa Watanzania wote. Nirudie kuwashukuru sana wadau wote na kuwahakikishia kuwa milango iko wazi kwenye Ofisi ya Waziri Mkuu na wakati wote mnakaribishwa kwa kuwa uwepo na ushiriki wenu ni muhimu sana kwa Serikali.

Ndugu Wageni Waalikwa Mabibi na Mabwana, baada ya kusema hayo sasa natamka rasmi kuwa **maadhimisho ya miaka 40 ya Wateraid nchini Tanzania yanayoenda sambamba na uzinduzi wa Mpango wa Nchi wa WaterAid wa mwaka (2023 – 2028) yamezinduliwa rasmi.**

**Mungu Ibariki Afrika,
Mungu Ibariki Tanzania
Ahsanteni Sana kwa Kunisikiliza**